

УДК 340:378.14

Браточенко О.В., асистент кафедри правознавства ©**Тацишин І.Б.**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства
Львівського національного університету ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ (МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ) ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ**

У статті розглянуті основні підходи до поняття правової культури загалом та поняття правової культури фахівців - лікарів ветеринарної медицини зокрема. Запропоновані основні підходи щодо формування правової культури у майбутніх фахівців ветеринарної медицини в процесі їх навчання у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: *правова культура, формування правової культури, правосвідомість.*

Вступ. Відповідальність громадянина тісно пов'язана з його правовою свідомістю і правовою культурою. Саме правова свідомість і правова культура громадянина є фундаментом правової держави України. Громадянин України є єдиним чинником, який здатний утворювати правопорядок, приводячи в дію Конституцію і Закони України. Тому правова свідомість та правова культура громадян потребує постійного формування, розвитку та вдосконалення. Виховання правової свідомості і культури має стати постійною та системною діяльністю всіх учасників педагогічно-виховного процесу освітніх закладів держави.

Постановка проблеми. Аграрна галузь відіграє важливу роль у розвитку економіки України, підвищенні якості життя населення країни, в забезпеченні якісною екологічно чистою продукцією, в збереженні довкілля та раціонального використання природних ресурсів. У всьому світі сільське господарство розглядається як один із основоположних факторів економічного і соціального розвитку. Якщо врахувати зайнятість у галузях, пов'язаних із сільським господарством, то питома вага сукупної зайнятості становить майже 40% від усього економічно активного населення України [1]. Зважаючи на дану ситуацію, забезпечення аграрної галузі фахівцями та їх правова підготовленість до професійної діяльності є однією з актуальних проблем сьогодення.

Сьогодні перед Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, стоїть нелегке завдання підготувати висококваліфікованих та готових вирішувати реальні завдання фахівців ветеринарної медицини. Не останню роль в цьому має відігравати і рівень правової культури майбутніх лікарів ветеринарної медицини.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми професійної підготовки лікарів ветеринарної медицини висвітлювали у своїх працях В. Лакатош, П. Лузан, С. К. Рудик, М. Стегній, М. Цвіліховський, В. Яблонський, а проблеми сутності правового виховання громадян, форм і методів його здійснення знайшли

широке відображення в роботах С.Алексеев, І. Воронова, М. Панов, Є. Майнулов, М. Требін та ін.

Виклад основного матеріалу. Правова культура особистості дає можливість визначити місце та роль норм права в житті суб'єкта суспільних відносин та місце і способи їх практичної реалізації в соціумі. Складовими правової культури особистості виступають: правова свідомість, правова поведінка і правова активність суб'єкта соціуму.

Розуміння правової культури серед науковців є різним, зокрема:

- основа відтворення в суспільстві правового досвіду, розвитку інтелектуального та духовного потенціалу народу [2, с. 5];

- цілісно-нормативну систему, орієнтовану на ідеали гуманізму і демократії, яка схвалюється більшістю населення в суспільстві або основними соціальними групами [2, с. 5];

- невід'ємна частина загальної культури в цілому, що виражає певний рівень розвитку правосвідомості і стану законності, які характеризують ступінь правоздатності і дієздатності фахівця права [3, с. 26].

Основні вимоги до професійної підготовки лікаря ветеринарної медицини визначені в Законі України «Про ветеринарну медицину» та галузевих стандартах затверджених Департаментом вищої освіти Міністерства освіти і науки молоді та спорту України та Департаментом науково освітнього забезпечення АПВ та розвитку сільських територій Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Згідно зі ст. 3 Закону України «Про ветеринарну медицину» основними завданнями держави в галузі ветеринарної медицини є: зменшення або усунення ризиків виникнення зоонозів та захворювання населення; охорона території України від проникнення хвороб тварин з території інших держав або карантинних зон; захист тварин та населення від збудників та хвороб тварин шляхом здійснення профілактичних, діагностичних та лікувальних заходів; здійснення заходів унеможливлення перенесення хвороб тварин через товари, засоби догляду за тваринами і супутні об'єкти; встановлення ефективних та дієвих засобів виявлення, локалізації, контролю і за можливості - ліквідації ендемічних хвороб тварин та ліквідації екзотичних хвороб тварин, занесених на територію України; забезпечення надійних та ефективних заходів ліквідації спалахів хвороб тварин з метою зменшення втрат тварин, а в разі зоонозів - зменшення ризику для людей; моніторинг кормів та води для забезпечення їх придатності для вживання та неможливості перенесення хвороб тварин; забезпечення правильного, належного, ефективного та безпечного застосування ветеринарних препаратів; захист навколишнього природного середовища від негативних наслідків, що пов'язані з вирощуванням та обігом тварин; захист благополуччя тварин шляхом забезпечення гуманного ставлення до них протягом усього їхнього життя; здійснення передзабійного клінічного огляду тварин та проведення ветеринарно-санітарної експертизи продуктів тваринного походження, у тому числі тварин, забитих на полюванні, включаючи бактеріологічні, радіологічні, паразитологічні та токсикологічні лабораторні дослідження; здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду в процесі виробництва і обігу продуктів тваринного, а на

агропродовольчих ринках - і рослинного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів, кормів, штамів мікроорганізмів, репродуктивного і патологічного матеріалу та здійснення державного ветеринарно-санітарного нагляду під час обігу засобів ветеринарної медицини та засобів догляду за тваринами; і виконання загальнодержавної програми здійснення моніторингу залишкових кількостей ветеринарних препаратів та інших забруднюючих речовин у тваринах, продуктах тваринного походження і кормах; здійснення стандартного прикордонного ветеринарно-санітарного контролю та/або розширеного ветеринарно-санітарного контролю за об'єктами державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; контроль за переміщенням об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду в межах України; сприяння впровадженню системи ідентифікації тварин; сприяння постійному навчанню та підвищенню кваліфікації спеціалістів ветеринарної медицини; сприяння впровадженню у практику та широкому застосуванню досягнень наукової і практичної ветеринарної медицини; розроблення, впровадження та застосування ветеринарно-санітарних заходів.

Виконання цих завдань покладається на лікарів ветеринарної медицини, які працюють у сільському господарстві, ветеринарних лікарнях і ветлабораторіях, різноманітних ветеринарно-санітарних інспекціях та організаціях з ветеринарного контролю та нагляду за санітарією і гігієною продукції тваринництва, ветеринарній фармації, управлінських структурах, зоопарках, дельфінаріях, віваріях тощо. Крім того, лікарі ветеринарної медицини можуть працювати в Державній прикордонній службі України, службах МНС і МВС України (наприклад, ветеринарна міліція та регіональна митна служба ветеринарної медицини), а також в інших силових структурах, де використовуються спеціально треновані собаки і зрідка у віддалених районах – коні.[5, с. 36].

Висновки. Під правовою культурою фахівця ветеринарної медицини слід вважати сукупність правової свідомості сформованої при отриманні відповідної фахової ветеринарної освіти, правової поведінки в межах визначених чинним ветеринарним законодавством та відповідна правореалізаційна діяльність в межах наданих повноважень в залежності від специфіки відповідної посади на яку студент в майбутньому збирається працевлаштуватись. Слід зазначити, що дана категорія є складовою більш широкого поняття «правова культура суб'єкта соціуму», яка формується під впливом багатьох чинників, що дає можливість охарактеризувати стан її формування як окремих груп, у нашому випадку фахівців ветеринарної медицини, так і громадян відповідної держави загалом.

З метою покращення рівня правової культури студентів – майбутніх лікарів ветеринарної медицини, пропонується проведення наступних заходів:

- введення вивчення навчальної дисципліни - «Законодавство в галузі» на останньому курсі підготовки фахівців за ОКР «Бакалавр»;
- організація та проведення тематичних зустрічей, круглих столів, присвячених правовим аспектам виконання спеціалістами в галузі ветеринарної медицини завдань та реалізації наданих повноважень;

- вивчення практичного досвіду правореалізаційної діяльності передових спеціалістів ветеринарної галузі;
- запровадження спецкурсів «Процедурні питання ветеринарної діяльності» та «Юридична відповідальність у ветеринарній медицині» та ін.

Література

1. Національна стратегія розвитку «Україна-2015» : національна стратегія розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.semynozhenko.net/content/files/Ukraine-2015%20big.pdf>.
2. Панов М.І. Політична і правова культура як фундаментальні чинники державотворення в Україні / М.І. Панов // Політична культура суспільства: джерела, впливи, стереотипи: Збірник статей і тез за матеріалами Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. – ХХ Харківські політологічні читання. – Х.: НЮАУ ім. Ярослава Мудрого, НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПр.Н України. – 2008. – С.3-6.
3. Требін М.П. Правова культура громадян в Українському суспільстві / М.П.Требін // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. – Х.: ХУПС, 2007. – Вип. 1(27). – С.3-9.
4. Мануйлов Є.М. Формування правової культури у майбутніх фахівців права / Є.М. Мануйлов // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Серія: Соціальна філософія, психологія. – 2009. – Вип. 2 (33). – С. 25-31.
5. Канівець О. М. Проблеми професійної підготовки лікарів ветеринарної медицини у вищих навчальних закладах України / О.М. Канівець // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні та психологічні науки. – 2011. – №58. – С. 36-39.

Summary

Bratochenko O.V., Tatsyshyn I.B.

PROBLEMS FORMING STUDENTS (FUTURE DOCTORS OF VETERINARY MEDICINE) LEGAL CULTURE EXPERT

The paper describes the main approaches to the concept of legal culture in general and the concept of legal culture professionals - doctors of veterinary medicine in particular. The basic approaches to the formation of legal culture in the future specialists of veterinary medicine in the process of learning in higher education mechanism.

Key words: *legal culture, legal culture formation of justice.*